Polona Vilar, Tanja Merčun Kariž, Jan Pisanski

Kvalitativno raziskovanje v praksi:

primer sodelovanja med NUK in Oddelkom za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo

Okoliščine

- NUK:
  - Uporabniška študija v kontekstu strateškega načrtovanja in načrtovanja prenove prostorov
- Oddelek:
  - Priložnost za konkretno praktično izkušnjo za študente v okviru seminarskega dela
  - Priložnost za spoznavanje redkeje uporabljenih raziskovalnih metod (kvalitativnih)
- Omejitve:
  - Čas (1 semester); tudi razpoložljiv čas vseh udeleženih
  - Predhodno znanje in izkušnje študentov

Dva dela študije

1. Dnevniški zapis ob uporabi NUK za rešitev izbranega problema

2. Opazovanje prostorov NUK

Dnevnik /1

- 1. letnik 1.stopnje

- Predmet Uvod v znanstveno delo
  - predstavitev raziskovanja na področju bibliotekarstva, informacijske znanosti
  - spoznavanje z različnimi metodami zbiranja podatkov – posebnosti, pasti, prednosti
  - osnove obdelave podatkov

Dnevnik /2

- Študenti sodelujejo pri izvedbi (ne pa načrtovanju) konkretne raziskave

  2016/2017 MKL:
  - par anketira udeležence na 1 prireditvi za odrasle
  - nestrukturirano opazovanje dogajanja na prireditvi in primerjava opažanj

  2018/2019 NUK:
  - dnevniški zapis ob uporabi NUK za reševanje določenega problema
  - naloge in struktura dnevnika pripravljena s strani NUK
  - refleksija

Dnevnik – *pedagoška izkušnja* /1

- Načrtovanje:
  - Ni mogoče v okviru predmeta (premalo ur seminarja, študenti šele spoznavajo svet knjižnic in znanstveno-raziskovalnega dela)
  - Obremenitev glede priprave raziskave na pedagoškem osebju in/ali sodelujoči knjižnici

Dnevnik – *pedagoška izkušnja /2*

- Rezultat pozitiven iz več vidikov:
  - Študenti spoznavajo metodo skozi praktično izvedbo: bolje razumejo značilnosti, omejitve, prednosti
  - Povezovanje izkušnje s temami, ki jih sicer obravnavamo bolj teoretično (etična načela, načrtovanje raziskave, vzorčenje, kvalitativni/kvantitativni pristopi pri raziskovanju…)
  - Študenti spoznavajo izbrane knjižnice in tudi njihove storitve
  - Začetek zavedanja o potrebnosti/pomembnosti evalvacije storitev in poznavanja uporabnikov
- Izredno pozitiven odziv študentov

Univerza v Ljubljani
UL 100
Filozofska fakulteta
1 0 0

Dnevnik – *refleksije študentov /1*

…glede naloge:

Jaz sem nalogo in pisanje dnevnika doživljala kot kakšno zabavno igrico, ki mi bo povrh tega še pomagala, da se opogumim in končno stopim v NUK, pri čemer sem se pred tem obotavljala. Zabavno se mi zdi tudi zato, ker te dnevnik in njegova vprašaja vodijo pri tem procesu opazovanja, posledično pa si pozoren na več stvari, kot bi jih ozavestil sicer […]
Hvaležna sem bila tudi za primer rešenega dnevnika, saj včasih nisem bila sigurna, ali prav razumem, kaj želi vprašanje od mene izvedeti. Po drugi strani pa je res, da se, če bi bilo opravljanje te nalogo prostovoljno, ne bi podala v to. Ti le vzame kar nekaj časa. Anketo rešiš v parih minutah, ta naloga pa mi je vzela celo dopoldne.

Dnevnik – *refleksije študentov /2*

…glede uporabljenega instrumenta za zbiranje podatkov:

Po eni strani se mi zdi dobro, da smo dobili ta obrazec, saj smo tako vedeli, na katere elemente te izkušnje naj se najbolj osredotočimo […] povsem razumem, zakaj smo dobili ta obrazec namesto samo generalnih smernic, s pomočjo katerih bi svojo izkušnjo lahko bolj prosto popisali; ker je šlo za raziskavo, je bilo seveda veliko lažje za vodje tega projekta, da proučijo že razdelano izkušnjo […]
Po drugi strani pa se mi zdi, da je bila ta izjemna usmerjenost morda malce preveč omejevalna, saj izkušnja in fokus med njenim potekom nenadoma nista bila več popolnoma pristna, ker sem se morala zavestno osredotočiti na določene dejavnike.

Dnevnik – *refleksije študentov* /3

...glede metode:

...med samim izvajanjem pa sem opazila tudi nekaj slabosti te metode. Prva je ta, da bi sicer bilo idealno sprotno zapisovanje informacij, to pa v mojem primeru ni bilo možno, saj bi s tem vzbujala preveč pozornosti in bi se ostalim obiskovalcem oz. zaposlenim zdelo malce nenavadno. Med samim izvajanjem naloge niti nisem imela časa, da bi si vse zapisala sproti, saj se je vse dogajalo hitro. Posledica tega je to, da nekaj stvari verjetno nisem zapisala oz. so se moji občutki do takrat, ko sem jih zapisala, že nekoliko spremenili. Torej, če informacij ne zapisujemo sproti, jih lahko določen del tudi izgubimo.

Dnevnik – *refleksije študentov* /4

…glede vzorčenja:

Pomanjkljivost metode na konkretnem primeru vprašalnika se kaže predvsem v majhnem vzorcu, ki je omejen na določeno demografsko skupino — na študente prvega letnika bibliotekarstva v Ljubljani. Manjši vzorec je hkrati prednost in pomanjkljivost; po eni strani omogoča večjo preglednost rezultatov, saj bi bila metoda dnevnika zaradi samega obsega vprašanj in natančnosti, ki jo odgovarjanje nanje zahteva bila težko izvedljiva pri večji skupini, po drugi strani pa manjši vzorec raziskavo omejuje. Manjšemu vzorcu primanjkuje demografska raznolikost, ki omogoča celovit odziv različnih socialnih, starostnih, ekonomskih ipd. skupin na neko problematiko. Na konkretnem primeru vprašalnika iz NUK se pojavi še vprašanje izobrazbe udeležencev raziskave, saj imajo kot študentje bibliotekarstva lahko določena pričakovanja in predsodke na podlagi predznanja o tem, kako naj bi knjižnica delovala, kar lahko vpliva na njihovo doživljanje naloge…

Univerza v Ljubljani
UL 100
Filozofska fakulteta
1 0 0

Dnevnik – *refleksije študentov 15*

…glede izvedbe:

Drugo dejstvo, ki bi ga želela izpostaviti je to, da je prišlo na predstavitev raziskave v našem razredu veliko knjižničark, ki so si zagotovo zapomnila kakšen obraz in se ob prepoznanem študentu v knjižnici morda vedle nekoliko drugače. Sama sem med izpolnjevanjem naloge srečala kar 2 knjižničarki, ki sta bili prisotni na predstavitvi. Knjižničarji v knjižnici (tudi tisti v čitalnici, ki sicer ni prisostvoval na predstavitvi) so se mi zdeli nekoliko pretirano prijazni in ustrežljivi, takoj so želeli postreči z vsemi možnimi napotki, ki bi jih lahko potrebovala. Kot da bi vedeli, da se morajo tisti čas pokazati v najboljši luči.

Univerza v Ljubljani
UL 100
Filozofska fakulteta
1 0 0

Opazovanje /1

- 1. letnik 2. stopnje
- 7 prostorov = 7 parov:
  - Preddverje, izposoja, informacijsko središče, kavarna, prostor za skupinsko učenje, časopisna čitalnica, velika čitalnica
    - ***Študentke bodo podrobneje predstavile zadnji dve***

- Že tradicionalna povezava metodološkega in vsebinskega predmeta: Raziskovalne metode + Uporabniki informacijskih virov in storitev
  - 1 skupni seminar

Opazovanje /2

- Karseda konkretne, prave raziskovalne situacije
- Letos: opazovanje izbranih oz. določenih prostorov NUK glede na oblikovan načrt – povsod **aktivno študentsko delo**:
  - spoznavanje ozadja (‚teorija' in metodologija),
  - načrtovanje in izvedbe raziskave (tudi pilotna študija)
  - poročanje o rezultatih, oblikovanje zaključkov

Univerza v Ljubljani
UL 100
Filozofska fakulteta
1 0 0

Opazovanje – *pedagoška izkušnja /1*

- Načrtovanje
  - Bistveno drugačno kot pri nepovezanih predmetih
  - Več časa, zgodnejši začetek, natančnejše, potrebna prilagodljivost in iznajdljivost
  - Sodelovanje, dogovarjanje z NUK
- Delo učiteljev
  - Delovne obremenitve večje
    - Več opravljenih pedagoških ur, več sestankov med seboj ter z NUK
  - Drugačen način dela
    - Sodelovalno načrtovanje, poučevanje, preverjanje znanja

Univerza v Ljubljani
UL 100
Filozofska fakulteta
1 0 0

Opazovanje – *pedagoška izkušnja /2*

- Rezultat pozitiven z več vidikov:
  - Pridobljenega znanja in izkušenj učiteljev in študentov
  - Pridobljenega samozaupanja študentov glede lastnega znanja in sposobnosti
  - Povezovanja oddelka s prakso

Hvala za pozornost.

Univerza v Ljubljani

UL 100

Filozofska fakulteta

1 0 0